

Српски језик 2

Вежбање 8

Синтакса

Систем независних реченица

Среда, 27. 5. 2020, петак, 29. 5. 2020.

Снежана Кадих

1. Прочитај одломак из *Сумњивог лица* Бранислава Нушића и напиши којој врсти **независних реченица** припадају подвучене реченице ликова у дијалогу:

ВИЋА: Пиши! (1) Јеси ли био који пут осуђиван? (2)

ЂОКА: Нисам. (3)

ВИЋА: Чекај! Не прекидај! (4) Јеси ли био који пут осуђиван и зашто? (5)

ЂОКА: Нисам.

ВИЋА (*Милицаву*): Запиши, господине Милицаве! (6)

(1) _____

(2) _____

(3) _____

(4) _____

(5) _____

(6) _____

2. Наведи граматичка обележја **упитних реченица**:

3. Какву вредност **упитним реченицама** даје речца *зар*?

4. Напиши једну упитну реченицу чија је комуникативна функција **посебно питање**:

5. Подвуди **општу упитну реченицу** (чија је комуникативна функција **опште питање**):

Када си читао Црњанског? Коју Настасијевићеву песму читааш? Какви су Пекићеве романи? Да ли читааш Лалића? Где си читао о Достојевском?

6. Поред наведених **независних реченица** напиши назив врсте којој припадају:

Шта значи реч комуникација?

Прочитај!

Срећан ми био!

Човеку је неопходан разговор.

7. Подвуци међу наведеним реченицама **заповедну**:

Ала си се пролепшао! Купићу карте за утакмицу! Дођи вечерас! Што је хладно!

8. Заокружи слово испред **обавештајне реченице** која се изговара са **узвичном интонацијом**:

а) *Долази одмах!* б) *Нека лепо путује!* в) *Не преписуј!* г) *Долазим за пет минута!*

9. Подвуци **граматичка обележја заповедних реченица** која запажаш у наведеној реченици:

Прочитајте све песме из Настасијевићеве збирке и обележите оне у којима је присутан мотив родне мелодије.

10. Подвуци **жељну реченицу** у тексту писма Ј. Ј. Змаја Ружи:

Мила госпођице Ружо,

Увек сам се чудео кад је ко писао писмо тамо где би се речима изразити могао. Сад видим да нисам имао право. Сад најбоље видим да има ствари, које се ни речима и писмом довољно казати не даду, а затајити, прећутати, никако. Будите ми здраво!

11. Поред наведених **жељних реченица** напиши Б ако имају значење **благослова**, а К ако имају значење **клетве**:

а) *Шта год радио, успешан био!* _____

б) *Проклет био и ко те родио!* _____

в) *Да си нама здрава и весела!* _____

в) *Руке ти се позлатиле!* _____

г) *Болест ти кућу разорила!* _____

12. Подвуци међу наведеним реченицама **узвичне**:

Твоја библиотека је баи лепа! Лепа ти је хаљина! Дивно си све средио! Ала је овде пријатно! Немој туда пролазити! Веома је хладно овде! Како смо се дивно провели! Затвори та врата!

Препиши **граматичка обележја** тих реченица:

13. Заокружи слово испред реченице која је по **комуникативној функцији посебно питање**:

а) *Да ли Мара путује у Нови Сад?*

б) *Путује ли Мара у Нови Сад?*

в) *Ко путује у Нови Сад?*

г) *Мара путује у Нови Сад?*

14. Допуни табелу **независним реченицама** (састављеним од лексема *падати, киша*) и одговарајућим називима за њихову врсту:

	обавештајна
Пада киша?	
	узвична
Падај, кишо!	

15. Наведи граматичка обележја **заповедних реченица**:

16. Подвуци граматичка обележја у **прохибитивној реченици**:

Нека Максим не улази у собу!

17. Напиши једну реченицу која је пример **емфатичке** (наглашене) **заповести**:

18. По којим граматичким обележјима се препознају **заповедне реченице**?

19. Шта представља комуникативну функцију **оптативних реченица**:

20. Реченица *Ко то не зна!* спада у:

- а) императивне реченице
- б) прохибитивне реченице
- в) упитне посебне реченице
- г) реторска питања

21. Наведи пример реченице која представља **реторско питање**:

Литература

1. Ж. Станојчић, Љ. Поповић, *Граматика српског језика за гимназије и средње школе*, Београд, ЗУНС, 2008.

2. М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик II*, Београд: Научна књига, 1974.
3. В. Ломпар, А. Антић, *Граматика, Српски језик и књижевност за четврти разред гимназија и средњих стручних школа*, Klett, Београд,